

PRAAT MET MIJ

Van T. C. Boyle zijn verschenen:

Rivier van whiskey
Oost is oost
De weg naar Wellville
De tortillagrens
Verloren nachten
De ingewijden
Talk Talk
De vrouwen
Duyvels End
Na de barbarij
San Miguel
Wie storm zaait
De Terranauten

T. Coraghessan Boyle (1948, Peekskill, New York) behoort tot de grote Amerikaanse schrijvers van nu. Hij heeft vele romans geschreven, nog meer korte verhalen, en vele, vele prijzen gewonnen in de loop van zijn leven, waaronder de PEN/Faulkner Award, de Robert Kirsch Award, en de Lifetime Achievement Award.

www.tcboyle.com

T. CORAGHESSAN BOYLE

PRAAT MET MIJ

ROMAN

Vertaald door Kees Mollema

**MERIDIAAN
UITGEVERS**

2021

De oorspronkelijke Amerikaanse editie verschijnt in het najaar van 2021 bij Ecco, Harper Collins in de Verenigde Staten.

Eerste druk april 2021

© 2020 T. Coraghessan Boyle

© 2021 Nederlandse vertaling Kees Mollema

Oorspronkelijke titel *Talk to Me*

Oorspronkelijke uitgave Ecco, Harper Collins

Omslagontwerp Peter-Andreas Hassiepen en Nanja Toebak

Omslagbeeld © hakule | Getty Images

Foto auteur © Jamieson Fry

Typografie Wim ten Brinke

Drukker Wilco

ISBN 978 94 93169 36 4

NUR 302

www.meridiaanuitgevers.com

 @meridiaanuitgevers

 @meridiaanboeken

 MeridiaanBoeken

LinkedIn Meridiaan Uitgevers

Ik ben Sam. Ik ben Sam. Sam ben ik.

Dr. Seuss, *Groene eieren en ham*

Kathleen Elizabeth Boyle, 1950-2019

DEEL 1

TO TELL THE TRUTH

Studeren deed ze niet. Ze zou móéten studeren, dat was ze ook van plan, en daar kon ze elk moment mee beginnen. Maar eerst moest ze wachten tot de plaat was afgelopen – de nieuwe Talking Heads, met de zwaar op de bas leunende uitvoering van ‘Take Me to the River’, waarvan ze maar geen genoeg kreeg – en langs alle zenders op de tv klikken, terwijl ze de dagelijkse dosis natriumguanylaat, geautolyseerd gistextract en geklaard kippenvet van haar Top Ramen binnenkreeg, zo ongeveer het enige wat ze de laatste tijd at. Het was goedkoop en snel klaar, en dat was het enige wat telde. Niet dat ze er gelukkig mee was – ze wist dat ze beter moest eten, maar ze had al weken niets gekookt wat ook maar een beetje gezond was, en die ene keer was het pasta geweest, met rode saus uit een potje, vergezeld van een beetje ijsbergsla en een paar augurken. Waren augurken gezond? Ze voorkwamen scheurbuik, had ze ergens gelezen. Columbus nam ze om die reden mee aan boord van de Niña, de Pinta en de Santa Maria, maar goed, ze zat niet op een schip op zee maar in haar studentenflatje, en tijd was een probleem. En wilskracht. Werk, studeren, werk, studeren – het was alsof ze verwoed peddelde op een hometrainer, maar nergens heen ging.

De Top Ramen (limoen-garnaalsmaak) kookte op het fornuis. Haar boeken lagen uitgespreid op de oude hutkoffer van het Leger des Heils die ze als salontafel gebruikte. Ze zou tegelijkertijd eten en studeren, dan misschien nog een blokje om, en daarna verder studeren tot het tijd was om naar bed te gaan, iets wat ze de laatste tijd

tussen elf en twee deed, afhankelijk van hoe erg ze zich verveelde en hoe hopeloos haar behoefte aan een academische titel op dat moment leek. Maar eerste pakte ze haar afstandsbediening, gewoon om te kijken wat er te zien was, en het scherm kwam tot leven met een scrum van ijverige, gehelmde figuren op noppen die achter een kleine, bruine bal aan renden over een grote, glanzende grasmat. Ze klikte nog eens: een sitcom. Nog een keer: het nieuws. Nog eens: een spelshow.

De spelshow kende ze nog van toen ze thuis woonde en zodra het logo op het scherm verscheen, werd ze even door weemoed bevangen: hoe ze samen met haar zus liggend op het vloerkleed van de woonkamer haar huiswerk deed, hun moeder die in haar luie stoel zat, rammelend met de ijsblokjes in haar tweede of derde wodka met soda, met één Lark tussen haar lippen en een andere smeulend in de asbak. De troostende banaliteit van het programma, alles vooraf gerepeteerd en zoals altijd, het panel met beroemdheden van wie niemand ooit had gehoord, afgezien van Kitty Carlisle, die haar best deed grappig en verfiynd over te komen, en de Amerikaanse middenklasse een kijkje bood in een wereld vol martini's, limousines en dikke lagen make-up. Drie mannen kwamen tevoorschijn uit de schaduw en stelden zichzelf voor. Elke man beweerde Guy Schermerhorn te zijn – twee waren wat ouder en droegen een bril, een jongere man deed het zonder – waarna ze achter de desk voor deelnemers gingen zitten, aan de rechterkant van het podium. Het panel met beroemdheden zat tegenover hen, links op het podium, en het was hun taak te bepalen wie van de drie de waarheid sprak, wie de échte Guy Schermerhorn was.

Ze had geen tijd hiervoor, maar toch wel, zo bleek. Want de introductie die door de presentator werd opgelezen was nogal ongewoon. Guy Schermerhorn was niet de doodnormale echtgenoot van een actrice die als hyper-

seksueel werd gezien, of een autocoureur die je alleen zou herkennen met zijn helm op, of de ontdekker van een nieuw element in het periodieke systeem, maar een onderzoeker die beweerde dat hij apen leerde praten. Ze had daarover gehoord; dat deden ze toch ook hier, aan de universiteit van Santa Maria? En bij nader inzien kwam de jonge vent, degene in het midden, haar bekend voor, alsof ze hem op de campus had gezien, maar of dat het geval was of niet, ze wist zeker dat hij de waarheid sprak. De andere twee kwamen weliswaar gewichtiger over, maar dat lag aan hun bril en het leeftijdsverschil, en de producers wisten natuurlijk dat bedrog de uitgelezen manier was om de kijkers én de panelleden zo lang mogelijk in het onzekere te houden, anders zou er niemand meer kijken.

Bill Cullen – ook hij droeg een bril, met glazen die zo dik waren dat zijn ogen levensgroot leken – was als eerste aan de beurt en hij stelde een vraag aan Guy Schermerhorn nummer 1, die links zat. ‘Goed, wat was het eerste wat de aap zei? Ik neem aan dat hij ofwel zei: “Heb je een sigaret?” of “Kan ik een kwartje lenen om mijn advocaat te bellen, om te zorgen dat ik weer vrijkom?”’

Het publiek lachte. Guy Schermerhorn nummer 1 lachte ook, keek toen weer ernstig en zei: ‘In feite praten ze niet – het lijkt meer op gebarentaal.’

‘O? Werkelijk?’ Bill Cullen leunde naar voren over de lange desk waarachter het panel zat. Hij genoot hiervan, genoot ervan om te laten zien hoe grappig hij was aan al die Amerikanen in hun huiskamers en verheugde zich erover dat hij een bekendheid was en zij niet. ‘Hoe zeg je: “Schenk voor mij een martini in, zonder ijs, met twee olijven?”’

Alweer lachte het publiek. Maar Guy Schermerhorn nummer 1 ontweek de vraag met een eigen spitsvondigheid, alsof hij auditie deed voor een plek in het panel. ‘We proberen hen te ontmoedigen om te drinken,’ zei hij en hij

keek bloedserieus in de camera, maar het punt was dat hij geen poging deed gebarentaal te spreken, wat voor Aimee genoeg zei, zelfs als ze niet al had besloten dat het nummer 2 moest zijn.

Nu was de beurt aan Kitty Carlisle, die er in haar wijde jurk leeftijdloos uitzag, hoewel de huid van haar hals zo strak als een biljartlaken was getrokken. Ze wierp een steelse blik op de camera en wendde zich tot nummer 3. ‘Kunt u voor ons iets voordoen in gebarentaal – als het tenminste gebarentaal is dat u gebruikt?’

Nummer 3 knikte.

‘Bijvoorbeeld... O, ik weet ’t niet: “Drink je je koffie zwart of met melk en suiker?”’

De man hield beide handen ter hoogte van zijn borstkas en Aimee dacht even dat ze het fout had gezien, dat dit de echte Guy Schermerhorn was, maar toen liet hij ze slappjes op de desk zakken en zei: ‘We geven ze geen koffie.’

‘Krijgen ze ’t zeker van op hun heupen?’ zei de presentator en iedereen lachte. Hij zat midden op het podium, achter zijn eigen desk, met een kale kop die glansde onder de studiolampen. Aimee herinnerde zich niet meer hoe hij heette, niet dat het iets uitmaakte. Ook hij was een beroemdheid.

Kitty Carlisle kon het niet laten het voorzetje in te koppen. ‘En cafeïnevrije koffie dan?’ vroeg ze aan niemand in het bijzonder – ze flapte het er gewoon uit – voordat ze zich met een vorsende blik richtte op de middelste deelnemer, Guy Schermerhorn nummer 2. ‘En u, nummer 2 – kunt u ons laten zien hoe je zegt: “Hoe drink je je koffie? Zwart of met melk en suiker?”’ En met een snelle blik op de camera: ‘Ik bedoel, voor het geval dat er op een avond een aap blijft eten...’

Guy Schermerhorn nummer 2 – hij was de echte Guy Schermerhorn, daar twijfelde Aimee niet meer aan – was achter in de twintig of misschien een vroege dertiger en

had lang haar, met een scheiding iets links van het midden, dat hij had weggestopt achter zijn oren. Zijn ogen schoten even heen en weer, maar werden toen meteen onverzettelijk kalm. Hij gebruikte alleen zijn vingers (het werd vingerspelling genoemd, leerde ze later), en bewoog ze zo snel en behendig dat hij net een klarinettist leek die *Vlucht van de hommel* repeteerde zonder instrument.

Kitty Carlisle zei: 'Dat was ofwel het meest verbazingwekkende dat we ooit in dit programma hebben gezien, of klinkklare onzin. Was het dat, nummer 2?'

Nummer 2 schudde zijn hoofd en toen kregen de andere panelleden de kans de drie mannen te bevragen, hoewel het daarna eigenlijk geen uitdaging meer was, en er werden drie stemmen uitgebracht op Guy Schermerhorn nummer 2, tegen één stem op nummer 1 (door Bill Cullen) en geen enkele op nummer 3. Maar wacht even, wacht, het was nog niet voorbij. In plaats van dat de echte Guy Schermerhorn opstond en een buiging maakte, kwam er een verrassing...

De gordijnen achter het podium weken uiteen en een chimpansee in een luier en een poloshirt met afgeknipte mouwen kwam tevoorschijn. Hij sleepte niet met zijn knokkels over de vloer, maar liep op zijn achterpoten, waggelend als een peuter, en dat was hij ook nog, zo bleek. Hij keek naar het publiek, dat een kreet had geslaakt toen hij verscheen, toen naar het panel en de drie deelnemers, waarna hij een laag geluid liet horen en op een drafje over de vloer schoot – nu wel met behulp van zijn knokkels – over de lage desk sprong en precies op de schoot van de middelste deelnemer terechtkwam, alsof er ooit enige twijfel was geweest. Hij plofte niet zozeer neer, maar omhelsde Guy Schermerhorn als een geliefde, zoende hem op zijn lippen, draaide toen zijn hoofd en keek in de camera, alsof dit alles de normale gang van zaken was. Hij bewoog zijn handen, eerst naar de camera, toen naar Guy

Schermerhorn, die het gebaar nadeed of een ander gebaar maakte, alsof hij begreep wat de chimpansee wilde zeggen en de chimpansee ook hem begreep, alsof ze op dit moment werkelijk communiceerden, terwijl het hele land toekeek.

De presentator, met een grijns zo breed als het televisiescherm, kon het niet laten de man met de aap op schoot nog een vraag te stellen: ‘Wat zei hij nou?’

‘Hij zei dat hij een cheeseburger wil.’

Het publiek brulde het uit.

‘Heeft hij een naam?’ wilde de presentator weten, volledig van zins het spel mee te spelen, met de grijns vastgeplakt op zijn gezicht. De camera draaide naar het publiek, een menigte van opengesperde ogen en open monden, en toen weer terug naar Guy Schermerhorn.

Guy Schermerhorn sprak hardop mee, terwijl hij de vraag in gebarentaal aan de chimpansee stelde: HOE HEET JE?

De chimpansee – hij zag er schattig uit, als een pop met te grote oren die tot leven was gekomen – gebaarde snel iets met een hand en gaf een tikje tegen zijn oor, alsof hij een vlieg verjoeg, waarna Guy Schermerhorn het vertaalde. ‘Hij heet Sam.’

Maar de chimpansee – Sam – was nog niet klaar. Hij gooide er nog een opmerking uit, iets ter verbetering of een aanvulling, de gebaren zo snel dat je ze niet kon volgen, totdat Guy Schermerhorn ze vertraagd herhaalde. ‘En hij wil weten’ – hij liep de gebaren een voor een na, met zijn wijsvinger en duim tegen zijn wang, een vinger die in zijn borstkas prikte en hield toen zijn hand vóór hem, met een golvende beweging – “Wanneer mag ik weer naar huis?” Hij wachtte even en toen maakte de echte en authentieke Guy Schermerhorn nog een gebaar, en wreef zijn beide handpalmen horizontaal over elkaar: “Naar bed.”

Op het fornuis achter haar kookte de Top Ramen over. Er klonk gesis van vloeistof die verdampte, gevolgd door de scherpe lucht van verbrande smaakstoffen. Ze stond op en haalde de pan van het fornuis, terwijl het publiek op tv klapte en floot en Guy Schermerhorn de chimpansee bij zijn hand pakte en hem over het podium leidde, terug achter de gordijnen. Ze was even diep weggezongen geweest, ver weg – alsof er een deur, die haar hele leven gesloten was gebleven, plotseling was opengezwaaid. Dit welbespraakte wezentje met zijn scherpe blik had niet alleen zijn verlangens uitgesproken – hij had zin in een cheeseburger – maar begreep eveneens het concept toekomst en had zich een plek voorgesteld anders dan zijn directe omgeving, iets waar dieren naar verluidt niet toe in staat waren. Ze had het met eigen ogen gezien. Tenzij het natuurlijk een of ander trucje was. Tenzij hij alleen had nageaapt wat zijn trainer hem had geleerd.

Maar stel nou dat hij dat niet had gedaan? Er waren toch immers wetenschappers bij betrokken? Was Guy Schermerhorn geen wetenschapper? En wat als hij in staat was te praten met een andere diersoort – om werkelijk met hen te converseren, niet alleen maar bevelen te geven of ze te leren iets op te hoesten, zoals mensen papegaaien leren wat ze moeten zeggen? Of honden. Brave hond, rol maar op je rug, wil je een koekje? Zo zou het niet gaan. Het zou een wederzijdse conversatie zijn, het delen van gedachten op het diepste niveau. Mensen spraken over leven op andere planeten, maar dit speelde zich pal voor je neus af, een heel ander bewustzijn dat klaarstond om ontsloten te worden. Hadden apen een God? Hadden ze een ziel? Wisten ze iets over dood en verlossing? Over Jezus? Over bidden? Over de economie, raketten, ruimtevaart? Misten ze de jungle? Wisten ze eigenlijk wel wat een jungle was? En hoe zat het met het collectieve onderbewustzijn – gold dat ook voor apen? Droomden ze? Koesterden

ze wensen? Hoopten ze dat het in de toekomst beter werd?

Dat wist ze niet en waarschijnlijk was het een of ander trucje, maar toen ze die avond naar bed ging – niet rond enen maar veel, veel eerder, met haar boeken nog uitgespreid op de hutkoffer en amper begonnen aan het werkstuk voor haar psychologiecursus, laat staan dat ze het had afgerond, uitgetypt en gecorrigeerd – sloot ze haar ogen en zag ze zichzelf in de schoenen van Guy Schermerhorn, wandelend over het podium van *To Tell The Truth*, op weg naar de geplooid gordijnen, hand in hand met dat wezentje met de grote oren, zijn clowneske loopje en die ogen die zeiden: Hier ben ik dan, zie me maar te pakken te krijgen.

Ze geloofde niet in karma, serendipiteit of hoe je het ook wilde noemen en ze was niet bijgelovig, niet echt tenminste. Ze was een praktiserend katholiek, hoewel ze, toegegeven, wel wat vaker naar de mis mocht gaan en tegelijkertijd geloofde ze, of het nu conceptueel onverenigbaar was of niet, in de waarneembare waarheid van de wetenschap. Toch, er wás zoiets als toeval, er bestonden dingen als *déjà vu*, synchroniciteit en het terugkerende besef dat lichaam en geest zelden volledig samenvallen; dit alles kwam hard bij haar binnen toen ze twee dagen later het gebouw van de vakgroep psychologie betrad om professor Lindelof te vragen haar uitstel te verlenen en Guy Schermerhorns gezicht zag, dat haar aanstaarde vanaf het prikbord in de gang. Zijn foto, met het aapje op schoot – kennelijk een still uit het televisieprogramma – was onderdeel van een krantenknipsel. De kop luidde: **PROFESSOR VAN UCSM OP LANDELIJKE TELEVISIE.**

Dus ze hād hem op de campus gezien. Ze probeerde zich voor te stellen onder welke omstandigheden, wanneer en waar – het was ongetwijfeld hier in dit gebouw

geweest, of op de studentenvereniging of in de bibliotheek – maar dat leverde niets op. Ze wist zelfs niet welke kleur zijn haar had, hoewel het licht leek, misschien zelfs blond op televisie en op de foto uit de krant, die helaas in zwart-wit was. Of hoe lang hij was en of hij een pak met das droeg of rondliep in een spijkerbroek en een flanelen overhemd, zoals dr. Lindelof. Haar eerste impuls was om het krantenartikel in haar tasje te stoppen om het elders in alle rust te kunnen lezen, maar er stonden mensen om haar heen, stemmen die aanzwollen tot geroezemoes, het hele gebouw donderde in haar oren met de brute kracht van wat haar overkwam, iets wat verder ging, veel verder dan puur toeval.

Ze stond daar in de drukke gang en voelde zich gewichtloos en stuurloos. Ze scande het artikel in de hoop dat niemand haar zag, maar wat maakte het uit als dat wel het geval was? Ze was een studente die iets las wat op het prikbord hing, dat was alles, en was dat niet waarvoor prikborden bestemd waren? Het artikel vermeldde dat dr. Schermerhorn universitair docent psychologie was, die zich had gespecialiseerd in vergelijkende psychologie, en dat hij een protegé was van dr. Donald Moncrief van de universiteit van Davenport, Iowa, een pionier in *cross-fostering* van chimpansees in menselijke thuissituaties, om de ontwikkeling en het aanleren van taalvaardigheid te kunnen vergelijken. Dr. Schermerhorn was een van de slechts zes persoonlijk door dr. Moncrief gekozen onderzoekers die deelnamen aan het landelijke onderzoek, en hij zei in het artikel dat hij op de uitnodiging van het populaire quizprogramma was ingegaan om aandacht te vragen daarvoor – en om fondsen te werven voor het eigen onderzoek dat UCSM deed naar het gedrag van primaten, dat nog in de kinderschoenen stond.

‘Wauw, kijk ’ns. Die apenprofessor. Niet te geloven, toch? Hij was laatst nog op tv.’

Twee meisjes waren pal naast haar gaan staan. Het dichtstbijzijnde (slechte huid, hondenhalsband om haar nek en koperkleurig stekelhaar) kende ze van haar cursus statistiek. Aimee had nog nooit een woord tegen haar gezegd, maar ze zei nooit iets, tegen niemand, niet als ze het kon voorkomen. Als iemand iets tegen haar zei, gaf ze antwoord – bepaalde opmerkingen vereisten bepaalde reacties; zo werkte de maatschappij nu eenmaal – maar niemand zei iets tegen haar, afgezien van de vrouw achter de kassa van de supermarkt, die ‘Hallo’ en ‘Prettige dag verder’ zei, en af en toe een van haar docenten, maar hen probeerde ze zo veel mogelijk te mijden. Ze voelde zich ongemakkelijk in publieke situaties – zo was ze nu eenmaal. Ze was nogal op zichzelf, zo omschreef haar moeder haar in elk geval, en hoewel ze als hoofdvak onderwijs aan jonge kinderen had gekozen, met het idee kleuterjuf of misschien juf van groep drie te worden, was ze beter af geweest in een solitair beroep, zoals imker. Of boswachter. Of als schrijver van gedichten en romans, alleen in haar kamer met slechts een zoemende IBM Selectric als gezelschap, maar ze was niet zo’n schrijver – de woorden in haar hoofd raakten altijd in een kluwen, daarom was ze ook te laat met haar werkstuk. Dus prees ze zichzelf gelukkig dat ze als eerstejaars een zeventje had gehaald voor de cursus opstellen schrijven.

‘Heb je ooit les van hem gehad?’ Die vraag werd aan het halsbandmeisje gesteld door haar metgezellin, die werklarzen en een gekreukt T-shirt droeg, maar lang haar had, net als bijna iedereen op de campus.

‘Ik? Ik heb Engels als hoofdvak.’

‘Ja, maar ik bedoel als eerstejaars. Hoefde je geen introductie cursus psychologie te volgen?’

‘Niet bij hem. Bij Lindelof. Maar hij zag er wel leuk uit op tv – heb je hem op tv gezien? Eergisteren?’

‘Uh-uh. Nee.’

‘Nou, hij doet dat ding met apen en was bij *To Tell The Truth*. Kijk maar naar dit artikel hier.’ Ze wees naar het prikbord.

‘Met een chimpansee,’ corrigeerde Aimee, hoewel ze het meisje niet aankeek, maar in plaats daarvan naar haar voeten staarde.

Het meisje wendde zich tot haar alsof ze haar zojuist had ontdekt, hoewel ze zich natuurlijk al de hele tijd bewust was geweest van Aimees aanwezigheid. Zij stond het dichtst bij haar, zodat ze gedrieën praktisch schouder aan schouder stonden, en ze moet haar herkend hebben van statistiek, iets wat hen minstens tot lotgenoten maakte. ‘Wat zeg je?’

Aimee keek haar kort vanuit haar ooghoeken aan. ‘Ik zei met een chimpansee, niet met een aap.’

‘Maakt niet uit.’ Het meisje droeg een motorjack dat twee maten te klein voor haar was. Haar lippenstift was zwart, haar gezicht lijkbleek. Dit werd punk genoemd, een stijl die uit LA was overgewaaid en pas die herfst op de campus was geland. Het meisje wendde zich tot haar vriendin. ‘Die aap kan praten. Met zijn handen. Net zoals doven? Het was, ik weet ’t niet, heel raár.’

‘Hoe bedoel je, raar?’

Het meisje met de halsband lachte. ‘Ik bedoel... hij zoende hem. Op zijn lippen.’

‘Echt?’

‘Wat ik nogal pervers vind, trouwens.’

‘Heb jij je hond nooit een zoentje gegeven?’

‘Ik heb nooit een hond gehad. Mij vader is er allergisch voor.’

‘Nou, die van mij zoende mij en ik zoende hem terug. De hele tijd.’

‘Op zijn mond?’

‘Nee, dat bedoel ik niet. Ik bedoel op z’n kop of misschien op zijn snuit? Gewoon, kusje, iedereen doet dat. Je